

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ DẠY ÂM NHẠC Ở LỚP 5

Ở lớp 4, học sinh (HS) đã được học Âm nhạc với tư cách là môn học độc lập (không nằm trong môn Nghệ thuật như ở các lớp 1, 2, 3). Lên lớp 5, HS tiếp tục học Âm nhạc tương tự như ở lớp 4 nhưng yêu cầu nâng cao hơn và vẫn có các nội dung học hát, tập đọc nhạc và phát triển khả năng âm nhạc.

Học Âm nhạc ở lớp 4, 5, đặc biệt là lớp 5 có thể xem là bước chuẩn bị quan trọng để các em học môn Âm nhạc ở trường THCS khi bước vào lớp 6.

I - MỤC TIÊU MÔN HỌC

Trong *Chương trình Tiểu học* (ban hành theo Quyết định 43/2001 QĐ - BGD & ĐT ngày 9 – 11 – 2001 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), mục tiêu của môn Âm nhạc lớp 4, 5 được ghi như sau :

1. Hình thành một trình độ văn hoá âm nhạc tối thiểu cho HS.
2. Bước đầu giúp các em làm quen một số kĩ năng đơn giản về ca hát và thói quen tập hát đúng.
3. Tạo cho HS hứng thú, niềm vui khi học hát, nghe ca nhạc. Giáo dục năng lực cảm thụ âm nhạc, kích thích tiềm năng nghệ thuật làm cho đời sống tinh thần của trẻ thêm phong phú. Góp phần giáo dục tính tập thể, tính kỉ luật, tính chính xác, khoa học.
4. Phát triển trí tuệ, bồi dưỡng tình cảm phong phú, lành mạnh, hướng tới cái tốt, cái đẹp. Góp phần làm thư giãn đầu óc trẻ em, làm cân bằng các nội dung học tập khác ở Tiểu học.

Từ mục tiêu chung đó, dựa trên nội dung chương trình môn Âm nhạc, mục tiêu dạy học Âm nhạc lớp 5 cần đạt được một số yêu cầu cụ thể như sau :

a) Về kiến thức

- HS biết hát 10 bài hát.
- Biết hình dáng, tên gọi một vài nhạc cụ phương Tây.
- Được nghe một số ca khúc, dân ca hoặc nhạc không lời.
- Biết 2 truyện kể âm nhạc, qua đó thấy được mối quan hệ của âm nhạc với đời sống.
- Biết sơ qua về nhịp $\frac{2}{4}$, nhịp $\frac{3}{4}$ qua bài tập đọc nhạc.

b) Về kĩ năng

- Hát đúng giai điệu các bài hát trong chương trình và tập hát diễn cảm.
- Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ các bài tập đọc nhạc trong sách giáo khoa (SGK).

c) Về thái độ

- Giáo dục HS yêu thích nghệ thuật âm nhạc, hào hứng và hăng hái tham gia các hoạt động âm nhạc ở trong và ngoài nhà trường.
- Có ý thức khi hát phải đúng giai điệu và diễn cảm, khi tập đọc nhạc phải nhớ tên nốt, đọc đúng cao độ, trường độ và gõ nhịp, gõ phách đệm theo.

II - CHƯƠNG TRÌNH ÂM NHẠC LỚP 5

(1 tiết/tuần $\times$ 35 tuần = 35 tiết)

1. Học hát

- Học 10 bài hát (trong đó chọn 1 – 2 bài dân ca Việt Nam, 1 bài hát nước ngoài) tầm cỡ giọng không quá quãng 9 (có thể lướt qua quãng 10).
- Củng cố các kĩ năng hát như : Tư thế, cách thở, lấy hơi, giữ hơi, tập phát âm rõ lời, tập hát diễn cảm, hoà giọng cùng tập thể. Tập hát cá nhân mạnh dạn, tự tin.

2. Phát triển khả năng âm nhạc

- Giới thiệu hình dáng và âm sắc một vài nhạc cụ phương Tây phổ biến.

– Giới thiệu và nghe 4 – 5 bài, gồm dân ca, ca khúc mới (hoặc nhạc không lời).

– Qua một số tác phẩm cụ thể, giới thiệu một số nhạc sĩ nổi tiếng trong nước và thế giới.

– Đọc 2 truyện kể về âm nhạc.

3. Tập đọc nhạc

– Làm quen với các bài tập đọc nhạc nhịp $\frac{2}{4}$.

– Làm quen với các bài tập đọc nhạc nhịp $\frac{3}{4}$ (Trong đó có sử dụng hình nốt trắng chấm đôi) tập đánh nhịp $\frac{3}{4}$. Các bài tập đọc nhạc dùng 5 âm : Đô, Rê, Mi, Son, La hoặc 7 âm : Đô, Rê, Mi, Pha, Son, La, Si.

Các bài tập đọc nhạc đều có lời ca, không dài quá 16 nhịp $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$.

III - GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA ÂM NHẠC 5

A – NỘI DUNG

Từ Chương trình Âm nhạc 5, SGK *Âm nhạc 5* đã cụ thể hoá các nội dung đó để dạy học trong thời lượng 35 tiết.

1. Học hát

SGK *Âm nhạc 5* chọn 10 bài hát theo danh mục sau đây :

– *Reo vang bình minh* (Lưu Hữu Phước)

– *Hãy giữ cho em bầu trời xanh* (Huy Trân)

– *Con chim hay hót* (Phan Huỳnh Điểu)

– *Những bông hoa, những bài ca* (Hoàng Long)

– *Ước mơ* (Nhạc Trung Quốc – Lời Việt : An Hoà)

– *Hát mừng* (Dân ca Hrê – Lời : Lê Toàn Hùng)

– *Tre ngà bên Lăng Bác* (Hàn Ngọc Bích)

– *Màu xanh quê hương* (Dân ca Khmer Nam Bộ – Lời : Nam Anh)

– *Em vẫn nhớ trường xưa* (Thanh Sơn)

– *Dàn đồng ca mùa hạ* (Nhạc : Lê Minh Châu – Lời : Phỏng thơ : Nguyễn Minh Nguyên)

2. Tập đọc nhạc

Có 8 bài tập đọc nhạc, đánh số thứ tự từ 1 đến 8. Các bài tập đọc nhạc dùng nhịp $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$; cao độ từ Đô₁ – Đô₂, sử dụng các hình nốt đen, nốt trắng, móc đơn, nốt trắng chấm đôi. Các bài tập đọc nhạc trích từ bài hát hoặc được đặt lời để sau khi tập đọc theo nốt nhạc, các em có thể ghép lời ca.

3. Phát triển khả năng âm nhạc

Giới thiệu một vài nhạc cụ phương Tây phổ biến là : *Phơ-luyt* (Flûte), kèn *Cờ-la-ri-nét* (Clarinet), kèn *Tờ-rom-pét* (Trompette), kèn *Sắc-xô-phôn* (Saxophone).

Có 2 truyện kể là *Nghệ sĩ Cao Văn Lầu*, *Khúc nhạc dưới trăng*. Ngoài ra có các bài đọc thêm như *Bác Hồ với bài hát Kết đoàn*, *Chiếc công của nữ thân A-tê-na*, *Người bạn thân thiết của chúng ta*.

B – CẤU TRÚC CỦA SÁCH GIÁO KHOA

SGK chia thành 35 tiết/ 35 tuần. Mỗi bài hát được dạy trong 2 tiết. Thông thường, tiết thứ nhất dành toàn bộ thời lượng cho dạy bài hát, tiết thứ hai ôn lại bài hát đã học ở tiết thứ nhất và thêm nội dung mới (Tập đọc nhạc hoặc Kể chuyện âm nhạc...). Ngoài các tiết học có nội dung mới, các tiết còn lại của năm học dành cho ôn tập bài hát, ôn bài tập đọc nhạc, kiểm tra đánh giá và học hát do địa phương tự chọn.

IV - VỀ PHƯƠNG PHÁP DẠY - HỌC ÂM NHẠC Ở LỚP 5

Phương pháp dạy - học Âm nhạc ở lớp 5 cũng tương tự như lớp 4, nhưng ở đây cũng cần phải nhắc lại và lưu ý thêm một số điểm như sau :

1. Dạy hát

– Cần kết hợp với nhạc cụ (cho HS nghe giai điệu từng câu, giáo viên (GV) đệm đàn cho học sinh hát).

– Hát kết hợp với vận động phụ họa, trò chơi hoặc một số động tác múa đơn giản.

– Chú ý nâng cao chất lượng tiếng hát, tập hát diễn cảm. Tổ chức cho HS tập biểu diễn tốp ca, đơn ca.

– Mở rộng hiểu biết xung quanh bài hát (như giới thiệu về tác giả, về nội dung, liên hệ với các lĩnh vực văn học, lịch sử, địa lí, giới thiệu các bài hát khác viết cùng chủ đề...).

2. Dạy Tập đọc nhạc

Yêu cầu của phân môn Tập đọc nhạc ở lớp 5 được đặt ra nhẹ nhàng, đơn giản. GV giúp cho các em nhớ vị trí nốt nhạc trên khuông, biết cách thể hiện đúng cao độ, trường độ theo những âm hình tiết tấu đơn giản của bài tập đọc nhạc ngắn gọn, dễ đọc.

– GV cho HS nghe đàn để nhận ra cao độ các nốt nhạc trong phạm vi một quãng 8 (Đô₁ – Đô₂).

– Tập ghi chép các nốt nhạc đúng các vị trí trên khuông nhạc (khe, dòng) và các hình nốt (đen, trắng, móc đơn...).

– Tập đọc thang 5 âm : Đô, Rê, Mi, Son, La và thang 7 âm : Đô, Rê, Mi, Pha, Son, La, Si.

– Cho HS tập gõ các âm hình tiết tấu của bài tập đọc nhạc trước khi kết hợp đọc với cao độ.

– Khi đọc chú ý cho các em gõ phách đều đặn.

– Có thể kết hợp trò chơi hoặc đố vui khi tập đọc nhạc. Ví dụ : Trò chơi gõ theo âm hình tiết tấu đối đáp giữa hai nhóm ; đố vui nhận ra tên nốt khi GV đàn một chuỗi âm thanh...

– GV đàn cho HS nghe giai điệu của bài tập đọc nhạc để sau đó các em đọc nhưng GV không được đọc mẫu rồi cho HS đọc theo như kiểu dạy hát "truyền khẩu" từng câu.

3. Dạy Kể chuyện âm nhạc và Nghe nhạc

– Kể chuyện âm nhạc cần có tranh ảnh minh họa hoặc có tác phẩm âm nhạc cho HS nghe. Mỗi câu chuyện trong SGK đều mang ý nghĩa giáo dục để HS có thêm hiểu biết và thấy được tác dụng của âm nhạc đối với đời sống xã hội. Tùy từng câu chuyện, GV chỉ cần nhấn mạnh cho các em ghi nhớ 1, 2 ý cơ bản và cần thiết nhất.

– Khi cho HS nghe nhạc, dù nhạc có lời hay không lời đều phải giới thiệu tên bài, tên tác giả. Cũng nên nói qua về nội dung và cách trình diễn tác phẩm. Sau khi HS nghe xong một lần, GV gợi ý cho các em phát biểu cảm nhận (HS nêu ý kiến ngắn gọn, đơn giản). Cho HS nghe lần thứ hai, GV nhắc lại tên bài, tên tác giả. Trong lúc HS nghe nhạc, đôi khi GV hãy để cho các em được đứng lên chuyển động theo nhạc.

V - SOẠN KẾ HOẠCH BÀI HỌC (GIÁO ÁN) VÀ KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ

1. Gợi ý cách trình bày kế hoạch bài học

<p>TÊN BÀI HỌC .....</p> <p>I - MỤC TIÊU CẦN ĐẠT</p> <p>II - CHUẨN BỊ CỦA GV - HS</p> <p>III - CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY - HỌC CHỦ YẾU</p> <p>1. Phần mở đầu (ổn định tổ chức, vào bài, giới thiệu bài)</p> <p>2. Phần hoạt động</p> <p>   Nội dung 1 :</p> <p>   – Hoạt động 1 :</p> <p>   – Hoạt động 2 :</p> <p>   Nội dung 2 :</p> <p>   – Hoạt động 1 :</p> <p>   – Hoạt động 2 :</p> <p>   Nội dung 3 (nếu có) :</p> <p>   – Hoạt động 1 :</p> <p>   – Hoạt động 2 :</p> <p>3. Phần kết thúc (củng cố, dặn dò, hướng dẫn làm bài tập...)</p> <p><i>Ghi chú</i> : Phần hoạt động có thể ghi thành 2 cột mục theo chiều dọc :</p> <p>   – Hoạt động của thầy.</p> <p>   – Hoạt động của trò.</p>
---

2. Kiểm tra, đánh giá

– Giống như lớp 4, môn Âm nhạc lớp 5 sẽ kiểm tra đánh giá trên 2 nội dung chủ yếu : Hát và Tập đọc nhạc. Những nội dung này đều yêu cầu thực hành, do đó có thể kiểm tra theo từng nhóm hoặc cá nhân.

– Theo hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, ở Tiểu học, môn Âm nhạc và một vài môn học khác không cho điểm mà chỉ đánh giá bằng nhận xét rồi xếp thành 3 loại : Chưa hoàn thành, hoàn thành và hoàn thành tốt (B, A, A+).

Học Âm nhạc với HS lớp 5 nói riêng và HS tiểu học nói chung phải bảo đảm tinh thần học – vui, vui – học. GV cần khuyến khích động viên để tất cả HS đều nhiệt tình tham gia nhằm đạt được loại *Hoàn thành* và *Hoàn thành tốt*.